

9. Folkereligion

Det officielle Kina bryder sig ikke meget om kinesisk folkereligion. Lige siden man i 1800-tallet indførte begrebet religion (zongjiao), har man kaldt dets modsætning "overtro" (mixin). Og hverken i republikkens tid eller i Folkerepublikken Kinas tid er folkereligion blevet anerkendt som et studie i religion, men som folkløse eller folkeminder i bred forstand. Dog fremgår det af adskillige nye religionssociologiske undersøgelser – som er "lovlige" – at folkereligionen langt fra er uddød.

Denne bog opfatter – som mange andre fremstillinger – folkereligionen som de anerkendte religioners grobund eller fundament.

Kinesisk folkereligion udgør et system, der skal imødegå livets uundgåelige problemer. Den religiøse handling iværksættes, når den enkelte eller en gruppe af mennesker pludselig står over for "unormale" tilstande.

Kinesisk folkereligion er ikke en separat religiøs tradition, men er hele den uorganiserede understrøm i den kinesiske religiøse kultur, der er akkumuleret fra oldtiden til i dag, og som deles af alle lag i befolkningen. Kineserne har ingen enkelt betegnelse for folkereligionen, men den bliver ofte kaldt åndernes eller gudernes religion (*shen jiao*). Principielt har den sit omdrejningspunkt i forfædrene og slægten, men involverer også troen på guder og åndelige magter.

Der er en anden måde at betragte folkereligionen. En opdeling af den brede kategori kinesisk religion i to sociale lag er ikke helt uden fordele. Det er et nyttigt værktøj, der stiller spørgsmål ved, om alles religiøse orientering er den samme i kinesisk religion, og hvorvidt vi kan forstå det religiøse liv uden at henvise til den sociale status. Den veluddannede elite vil ofte anskue guder i abstrakte og upersonlige termer, hvorimod den uuddannede vil have tendens til at betragte guderne som konkrete og personlige.

Hvorfor folkelig religion?

Betegnelsen kinesisk folkereligion har været anvendt af forskere siden begyndelsen af det 20. århundrede. Man havde sideløbende hermed også en forståelse af, at kinesisk religion primært bestod i de tre læresystemer daoisme, kongfuzianisme og buddhisme. At det var nødvendigt at tilføje en fjerde kategori i form af kinesisk folkereligion, beroede på, at der tydeligvis var talrige religiøse forestillinger og

Ofringer af mad og drikkevarer til forfædrene i Donyuetemplet i Tainan, Taiwan. Bag anretningen ses forfædrefigurer fremstillet i papir. Den ofrede mad og drikke er nøjagtig som den, de levende spiser.

praksisser, der ikke kunne relateres til et af de tre læresystemer. Især den religiøse overbevisning om forfædrenes betydning og magt i forhold til familielivet og slægtens beståen har sin rod i en ældgammel kinesisk kultur, før der overhovedet eksisterede daoisme, kongfuzianisme og buddhisme. Mange religiøse skikke, ritualer og myter i kinesisk religion har derfor ikke ophav i de institutionaliserede religioner. Det gælder fx ofringer til forfædrene, udførelse af begravelser, shamanisme og konsultationer hos spådomsmagere. Et kendetegn for folkereligionen er indelingen i guder, ånder, spøgelses (dæmoner) og forfædre, der principielt ikke er væsensforskellige fra menneskene, men er underlagt de samme naturlige kræfter i universet. Et vigtigt skel er forskellen mellem de levende og de dødes verden, der sidestilles med henholdsvis yang- og yin-domænet – lyset og mørket. Alligevel oplever man, at der ikke er en absolut adskillelse mellem de to verdener, idet der er et nært kommunikativt forhold mellem dem.

Kongfuzianeren Xunzi skriver: Forskellige sociale klasser tolker rituelle ofringer forskelligt. For den ædle mand (*junzi*) ses de som vejen til at blive et menneske; blandt den almindelige befolkning opfattes de som at involvere ånderne.

Hjemmet som tempel

Ethvert traditionelt kinesisk hjem er samtidig et tempel, hvor husalteret er centralt placeret og udgør kommunikationen med de nærmeste forfædre. Skønt der er mange templer i den kinesiske verden, som er dedikeret til forskellige guder, udgør husalteret det basale sted, hvor der ofres til forfædre. På husalteret er der i reglen steler, der bærer navnet på den afdøde, men der kan sideløbende hermed også være billeder af forfædre. Almindeligt er det også at placere røde lys, der menes at holde onde ånder borte. To eller tre generationer af afdøde er normalt repræsenteret på alteret. Der ofres jævnligt af de efterladte i familien til forfædre med kogt ris, tilberedt mad og frugt. Også på særlige mærkedage eller helligdage ofres der. Når et dødsfald indtræffer, fx en bedstefars eller bedstemors død, skal vedkommendes ånd rituelt installeres på husalteret. De fleste traditionelle kinesiske hjem har også gudestatuetter placeret i hjemmet. Køkkenguden er placeret nær komfuret. Der kan typisk være en lille statue af Guden for Rigdom anbragt i entreen, og Jordguden (Tudi Gong) kan være placeret i jordhøjde uden for huset. Endelig har mange kinesiske hjem også en figur af bodhisattvaen Guanyin som beskytter af hjemmet og familien.

Forfædre dyrkelse

En dominerende forestilling i det kinesiske religiøse liv er båndet mellem de levende og afdøde slægtninge. Kommunikationen og opretholdelsen af båndet mel-

Brug af divinationsstolen i dongyue-templet i Tainan, Taiwan. To mænd (helst analfabeter) holder stolen, der ryster kraftigt efter guden er blevet nedkaldt af rødhovedaoisten. I seancen skriver stolen med det ene stoleben budskaber i tegn på et bord strøet med sand eller aske, som tolkes af rødhoveddaoisten.

lem de levende og afdøde er det, der essentielt udgør forfædre-kulten. Forfædre-kulten understreger solidariteten i familiesystemet, fordi der eksisterer en afhængighed mellem de levende og døde slægtninge. Det er en udbredt opfattelse, at de afdøde forfædre kan have en indflydelse på de levende, idet det antages, at forfædrene kan have en afsmittende effekt på det jordiske liv i form af velsignelser og lykke til de efterladte, mens det omvendt er bydende nødvendigt for de levende at foretage regelmæssige ofringer og æresbevisninger til forfædrene. Forfædrene betragtes således som ånder, der stadig er afhængige af de levende, hvorfor man må overføre mad, penge, forbrugsvarer eller andre symbolske goder til forfædrene. Ofringer og æresbevisninger foregår ikke kun på husalteret, men viser sig også i klanetempler og i buddhistiske og daoistiske templer, der afholder ritualer i forhold til afdøde. En pleje af forfædrene på ærbødig og respektfuld vis regnes for at være *xiao* (sønlig ærbødighed).

Divination og spirituel kommunikation i folkereigionen

En betydningsfuld aktivitet i folkereigiøs praksis er de talrige former for spådomsteknikker og anvendelse af spirituelle medier. Det, der faktisk optager den almindelige kineser mest, og som bærer substansen i det religiøse liv, er et aktuelt ønske om rigdom og lykke. Omvendt spiller det en altafgørende rolle at afværge uheldssvangre kræfter. I den kinesiske religiøse verden er der en intim forbindelse mellem den spirituelle og jordiske verden. Derfor var det helt naturligt, at der opstod en interesse for at kommunikere med den spirituelle verden. Til grund herfor lå, at man ønskede at forstå de naturlige og overnaturlige kræfter i universet, således at mennesket kunne drage fordel af en overensstemmelse med disse. I Kina, på Taiwan, i Hongkong og Korea eksisterer shamanisme eller åndemanere stadig som en profession. Der kan være tale om mænd eller kvinder, der anvender forskellige hjælpemidler i fremkaldelsen af trancen, hvor det imidlertid drejer sig om en etablering af en forbindelse mellem menneskets aktuelle verden og den spirituelle verden. En *jitong* fungerer som orakel eller talerør for guder og ånder. En *jitong* er i reglen 'ufrivilligt' blevet en *jitong*, som følge af en medfødt eller en spontant opstået evne evt. efter en svær sygdom (se tekst 51). I nutidens traditionelle kinesiske samfund fungerer åndemedierne (*jitong*) undertiden som konsulenter i mange sammenhænge, blandt andet i tilfælde af psykiske forstyrrelser, forretningsrådgivning, medicinsk diagnose, forestående fødsler, kommunikation med forfædre, ånder og guder etc.

Spådomsteknikker er nu, som flere tusinde år tilbage i Kinas historie, vidt udbredte. To af de almindeligst forekommende spådomsformer er brugen af spå-

I USA eller i Vesten går folk til psykolog. En jitong spiller samme rolle. I Taiwan har vi det sådan, at vi føler det er en smule mærkeligt at gå til psykolog. En psykolog er kun et menneske, men dette her er en gud. Jeg kan sige hvad som helst til en gud, men jeg kan ikke sige alt til en psykolog".

(40-årig taiwansk forretningsmand under et interview i *New York Times*, 2008.)

domspinde (*qiantong*) og måneklodser (*jiaobei*). Spådomspindene består af hundrede tynde bambusstokke i et bæger, der rystes, mens man knæler foran guden, til en af pindene falder ud. Pindene er nummereret, og til hver pind svarer en skreven spådom, som man kan hente i et tilsvarende nummereret hyldestem i templet. Måneklodser anvendes som terningkast som bekræftende eller afkræftende svar – som ja og nej. Man fremsiger sit navn, fødselsdato og bosted, hvorefter man fremsiger sin bøn eller sit spørgsmål til guden.

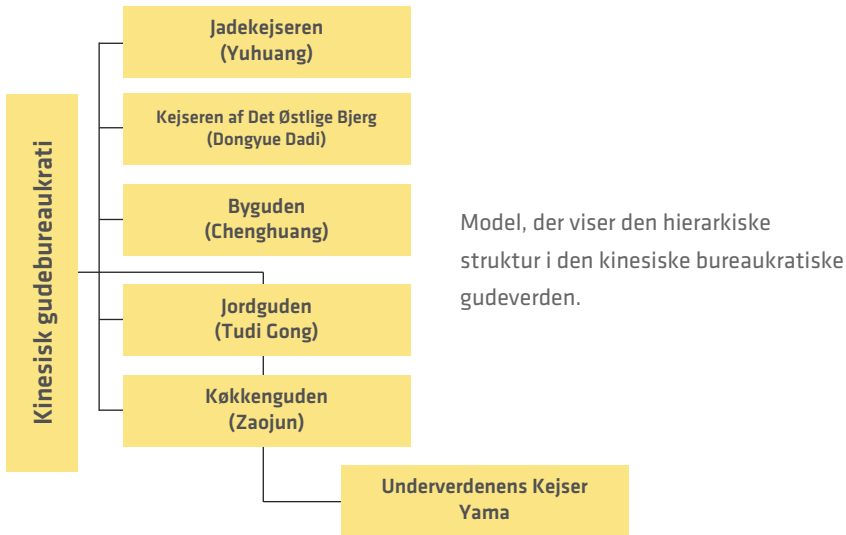
Måneklodserne kastes parvis og har en kurvet og en flad side, hvorved de kan give tre svar:

- Hvis en blok lander på den flade side og den anden på den kurvede, er det et "ja".
- Hvis begge blokke lander på den runde side, er det et "nej". Kan også tolkes, som om guderne er utilfredse med spørgsmålet.
- Hvis begge blokke lander på den flade side, er det et "nej". Kan tolkes, som om guderne ler af spørgsmålet.

Mange andre divinationsformer kunne nævnes som fx *Yi Jing* (der baserer sig på heksagrammer), ansigtslæsning, håndlæsning (kiromanti), automatskrift, kinesisk astrologi, drømmetydning, spådomsstole m.fl.

Tæt relateret til spådomsformerne er *fengshui* (vind og vand). *Fengshui* er en gammel kinesisk praksis, der handler om at placere objekter, især grave og bygninger, i overensstemmelse med yin og yangs dynamiske mønstre og strømmen af *qi*, der kan have en positiv eller negativ effekt. Der fokuseres på landskabernes karakter (topografi), stjernerne og kalenderen for at udregne den gunstigste placering for fx en grav. *Fengshui*-eksperter kan konsulteres i mange sammenhænge – ved bryllup, anlægsarbejder, forretningsstrategier m.m.

I Vesten er *fengshui* især blevet kendt som et værktøj til at forbedre boligindretning og personlig udvikling, hvor det især har slået rod i new age-miljøer.

Den bureaukratiske gudeverden

I den folkelige kinesiske religion eksisterer der tre domæner i kosmos – himmel, jord og underverden, og hver af disse er befolket med diverse guder og gudinder. Den folkelige opfattelse af guderne er baseret på det kinesiske bureaukrati. Dvs. at det var naturligt i den folkelige forståelse at se magten, herunder gudernes magt, som et led i den kejserlige bureaukratiske struktur. I denne model regerer den himmelske hersker jadekejseren (Yuhuang) i toppen af systemet som det himmelske modstykke til den kinesiske kejser. Jadekejseren er leder i en administration, der virker gennem en organisering i bureauer eller afdelinger, hvor der optræder talrige guder eller bureaukratguder, der hver især er ansvarlige for deres departement med tilhørende funktionelle opgaver.

- I den folkelige religion indtager Jadekejseren (Yu Huang) den højeste plads som universets bestyrer. Oprindeligt var Jadekejseren en daoistisk gud og har allerede været afbildet i selskab med Laozi på en sandstensskulptur fra Weidynastiet dateret til året 527. Denne gud fik dog først sin større betydning og sin prominente position under Songdynastiet. I dagens Kina og Taiwan er adskillige templer dedikeret til Jadekejseren. I den folkelige religion repræsenterer han Himlen og dens kræfter.

Jadekejseren (Yu Huang) i Jadekejsersens Tempel i Tainan, Taiwan. Han bærer en opsats på hovedet af nedhængende perler, som er et symbol på kejserværdigheden. Samme hovedbeklædning blev brugt af kejserne.

- Under Jadekejseren befinder sig Kejseren af Det Østlige Bjerg (et af fem hellige bjerge). Han administrerer en hel hær af embedsmænd. Kejseren af Det Østlige Bjerg (Dongyue Dijun) spiller en uhyre central rolle, fordi han er bestyrer af alle menneskeskæbner, som han registrerer gennem et stort bureaukratisk apparat for at føre regnskab med deres handlinger. Han har en direkte forbindelse med underverdenen, og ethvert afdødt menneske, der overføres til helvede, må først have hans godkendelse.
- Noget nær samme funktion, men med ansvar for et mindre område, har byguden Chenghuang, eller mere bogstaveligt: guden for "bymur og voldgrav". Han registrerer alle mennesker i sit lokalområde med assistance af hjælpæguder. Hver større by har deres egen Chenghuang (bygud). Byguden er ansvarlig for at lede de afdødes sjæle til underverdenen. Chenghuang opfattes desuden som en garant

for lov og orden i lokalområdet. Byguden er også den gud, man henvender sig til for hjælp i tilfælde af tørke, oversvømmelse og bybrande. På Taiwan føres stauten af Chenghuang gennem byområdet en gang om året, som den lokale magistrat, der inspicerer sit område.

- Endnu lavere i rang og i samme system er den lokale jordgud (Tudi Gong). Han administrerer et ganske lille område som fx et kvarter i en by, en landsby eller endog en gade. Han forstås blandt andet som en beskytter mod onde ånder (gui) i det givne lokalområde, men er også forbundet med rigdom. Når en familie flytter til et nyt område, må de derfor dyrke en anden Tudi Gong, som overvåger det nye lokalområde. Guden er oftest blot repræsenteret ved en lille niche med en stele, hvorpå hans navn er skrevet.
- Som det sidste led kan man medtage Køkkenguden eller Ildens Herre (Zaojun), der er "overvåger" af familien og residerer i boligen. Hver familie har sin egen køkkengud, og den regnes for at være den pågældende families beskytter. Oprindeligt var Køkkenguden strengt bundet til arnestedet, hvor maden tilberedes i huset. Dette sted er samtidig et symbol på familien og er dennes samlingspunkt. Køkkenguden er ofte repræsenteret af en plakat med hans billede. Hvert nytår rapporterer han direkte til Jadekejseren om familiens gerninger. Der er imidlertid et pragmatisk råd for at forhindre ham i at sladre for meget, da det er skik at klistre hans mund til med klæbrig ris eller honning.

Særlig bemærkelsesværdigt er det, at mange af de kinesiske guder oprindeligt har været mennesker, der har opnået en særlig status og er blevet ophøjet til guder via deres heltedige gerninger eller storslåede dyd.

Ikke alle vigtige guder fremgår af et bureaukratisk gudesystem, fx kan man nævne guden Guanyu (også kaldet Guandi) og Guden for Rigdom (*Caishen*). Som guder, der bor i himlen ved Jadekejserens hof, opfattes de i reglen som uafhængige guder. Guanyu, der oprindeligt var en general fra Handynastiet, ses i den kinesiske verden som beskytter mod onde ånder og som garant for

Guden for rigdom (caishen) i De Otte Udødeliges Tempel i Xi'an, Kina.

Guden Guanyu (også kaldet Guandi eller Guan Gong). Han ses typpisk fremstillet med et rødt ansigt og en grøn kåbe. I hånden vil han ofte bære et sværd eller en kinesisk hellebard. Guanyu er beskytter af lov og orden, og var oprindeligt en general fra Handynastiet, der blev ophøjet til en gud. Fra et buddhisttempel i byen Zhangjiajie i Midtkina.

Yama - kongen af underverdenen. Det buddhistiske Daxingshan-tempel i Xi'an.

retfærdighed. Guden for Rigdom kan ses overalt i den religiøse verden i Kina, og han er blandt de absolut vigtigste guder. Han kan skænke rigdom til den enkelte eller til familien. Den måske mest populære af de kinesiske folkelige guder er bodhisattvaen Guanyin, der udviser barmhjertighed. Hun ses overalt i det religiøse landskab.

Mens man i forbindelse med de ovennævnte kan tale om himmelske og jordiske guder, eksisterer der også et bureaukratisk rige i underverdenen med en mangfoldighed af guder. Kineserne kaldte underverdenen for Diyu (jordisk fængsel). Lederen af underverdenen er Yama eller Yanlouwang, som han også kaldes.

Han er underverdenens hersker og er overhoved for de otte eller ti magistrater, der kan ses som separate helveder, hvor hver enkelt sjæl skal stilles for retten og modtage sin dom. Mænd eller kvinder, som har udøvet misgerninger, vil blive sendt til tortur eller vil overgå til en meget lidt attraktiv skæbne i det næste liv. Egentlig kan vi knap kalde den kinesiske underverden for helvede (i kristendommens betydning), da det ikke drejer sig om evig straf og fortabelse, men om et midlertidigt ophold, hvor den enkelte sjæls skæbne skal afgøres, inden den sendes til den næste genfødsel.

Efterlivet

Buddhismen har udøvet stærke påvirkninger, når det gælder forestillingen om efterlivet. Således kom kineserne til at tro på både genfødsel (reinkarnation), og at den afdøde blev en forfader. Buddhistiske templer blev desuden institutioner, der tilbød offerpladser og tilbedelse af forfædrene. En fundamental præmis i forfædre dyrkelsen angår kinesernes traditionelle sjæleopfattelse. Ethvert menneske besidder to sjæle, nemlig en *hun*- eller yang-sjæl og en *po*- eller en yin-sjæl (jf. yin og yang). *Hun*-sjælen blev associeret med himlen og forfædretavlerne på hjemmealteret, hvorimod *po*-sjælen blev associeret med jorden og graven. En af de kinesiske folkelige opfattelser var, at sjælen blev til en dæmon eller et spøgelse (*gui*), hvis man ikke på behørig vis ofrede regelmæssigt til forfædreånderne. Disse hjemløse og sultne ånder måtte man undgå, og en særlig festival skulle da tage vare om dem, hvorfor man i hvert fald én gang om året (midt i juli) sætter mad ud til spøgelse. Festivalen kaldes De Sultne Spøgelseres Festival. Derimod blev ens egne forfædre til *shen* (ånder), der krævede korrekte ofringer og respekt.

Oprindeligt havde kineserne ikke nogen tanke om et helvede med afstraffelse af sjælene, men var mere kollektivt orienterede i spørgsmålet om efterlivet. Derfor var det vigtigste, at de så sig selv, både i livet og døden, som en del af den biologiske slægts kontinuitet. Senere blev efterlivsforestillingerne influeret af buddhismen og karma-tanken. Ikke alle sjæle i helvede led en grum skæbne. De, der havde levet et eksemplarisk liv, kunne umiddelbart løslades og forlade underverdenens rige ad én af to broer. De to broer kaldes ofte for guldbroen og sølvbroen, og sjælen havde mulighed for at beslutte, ad hvilken bro den skulle træde ind i efterlivet. Guldbroen ledte til et liv i Paradis, også kaldet Vestens Rene Land (*xifang jingtu*). I dette paradys hersker buddhaen Amitabha, og herfra er der mulighed for at opnå det, som den institutionaliserede buddhisme kalder *nirvana*; altså en udtrædelse af fødsels- og døds-cykklussen. Sølvbroen leder sjælen til Himlen, til Jadekejsersens rige, der var befolket med guder og himmelske

Bodhisattvaen Dizang, som kan frelse mennesker fra det dybeste helvede. Han bærer en stav, som kan oplukke helvedes porte.

Scene fra Daxingshan-templet i Xi'an, som viser afstraffelse i helvede.

embedsmænd. Hvis man gik ad sølvbroen, betød det, at sjælen ville blive genfødt som en gud. De fleste sjæle måtte dog gennemgå mere eller mindre afstraffelse i helvede. De begravelser- og sørgeritualer, som eksisterer blandt den kinesiske befolkning, har det primære formål at få sjælen gennem døms- og strafprocessen i helvede så hurtigt som muligt.

Overgangsriter

De to langt vigtigste overgangsriter i Kina er bryllup og begravelse. Disse kan have betydelige variationer alt efter lokale traditioner og moderne indflydelse. Man kan dog pege på følgende typiske stadier i den traditionelle form for begravelse:

1. Bekendtgørelse af dødsfaldet ved hjælp af gråd og andre udtryk for sorg.
2. Familien til den afdøde bærer hvidt sørgetøj.
3. Rituel afvaskelse af liget.
4. Overførsel af fødevarer, penge og andre symbolske goder til den døde.
5. Forberedelse og installation af en forfædretavle til den afdøde.
6. Betaling til religiøs specialist, inklusive buddhistisk og/eller daoistisk præst.
7. Musik spilles og ledsager liget og stilner ånden.
8. Forsegling af liget i en lufttæt kiste.
9. Den døde udtræder som levende medlem af samfundet. Kisten bæres i en begravelserprocession for liget og sjæletavlen.²⁰ Efterfølgende er der et festmåltid for familie og venner. Til sidst er der også en rituel afrunding af begravelsen.

²⁰ Sjæletavlen består i reglen af et stykke papir eller silke, hvorpå den afdødes navn er skrevet. Sjæletavlen er betragtet som et midlertidigt bosted for sjælen, inden den ved en rituel procedure bliver etableret på husalteret eller eventuelt i forfædretemplet.

Efter selve begravelsen vil der brænde lys på altertavlen som symbol på den afdødes tilstedeværelse, og der afbrændes røgelse.

Bryllup

I betragtning af kinesernes stærke fokus på slægten kan det heller ikke undre, at giftermålet er den anden store overgangsrite i det traditionelle Kina.

Formålet med giftermålet er at skabe en ny familie, som i sig selv er kernen i det kinesiske sociale liv. I Kina skal brylluppets legale godkendelse bekræftes af en vielsesattest, som udstedes af de kinesiske myndigheder. For at indgå ægteskab skal manden være fyldt 22 år, og kvinden 20 år. Det nutidige, traditionelle bryllup i Kina indeholder typisk følgende væsentlige elementer:

Udvælgelsen af brud og gom

Et traditionelt kinesisk bryllup begynder med udvælgelsen af brud og gom, hvorefter en slags forhandling mellem de to parter familier kan komme i stand. Normalt er der en ægteskabsmægler involveret, der træder til og agerer som forhandlingspartner mellem de to familier. Et ægteskab har i den traditionelle kinesiske kontekst været anset for en vigtig begivenhed, der ikke alene kunne overlades til det unge vordende par.

Bryllupsdagen fastsættes

Når der er enighed om giftermålet, må der fastsættes en dag, hvor selve brylluppet kan finde sted. Her gælder det om at vælge et tidspunkt, der er lykkeligbringende og gunstigt, hvilket man i reglen får en spådomskyndig, astrolog eller fengshui-ekspert til at udregne på basis af gommens og brudens fødselstidspunkter. Vigtigt er det også at konsultere den årlige almanak, der på forhånd har kalkuleret de gunstige tidspunkter for netop bryllup og andre vigtige begivenheder.

Gaveudveksling

Før brylluppet kan det unge par aflægge et formelt besøg hos begge parter forældre. Den kommende gom må medbringe gaver til pigens forældre for at vise sin oprigtighed. Når pigen besøger sine kommende svigerforældre, må svigerforældrene forberede en gave til den kommende svigerdatter. Ofte har det dog været sådan, at de indledende besøg ikke har fundet sted, men at gaveudvekslingen er blevet arrangeret af ægteskabsmægleren, der har sørget for, at gaverne blev overdraget, uden det kommende brudepar var til stede. Hos brudens familie må man forberede en medgift i form af tøj og andre fornødenheder, som sendes til gommens hjem på selve bryllupsdagen.

Bruden hentes

På bryllupsdagen må gommen hente bruden i dennes hjem, hvilket traditionelt har taget form af et processionsoptog. Her skal han hilse respektfuldt på sine svigerforældre. Parret vil derefter begive sig til gommens hjem, hvor bruden skal hilse på sine svigerforældre på behørig vis. Traditionelt foregår turen til gommens hjem også i form af en procession, hvor familie og venner ledsager parret. Bruden bæres traditionelt i en brudestol, og hele optøget begiver sig af sted under musik og ledsaget af familie og venner. Processionen stopper ved gommens hjem, hvor der er en særlig ceremoni, der skal byde bruden velkommen.

Velkomstritualet og bryllupsfesten

Derefter indfinder sig et velkomstritual, der kan variere, men typisk ærer man Himmel og Jord, gommens forældre og forfædrene. Efter ceremonien afholdes den ikke mindre vigtige banket, hvor brudeparret hyldes af familie og venner. En almindelig procedure ved banketten går ud på, at det nye par drikker et glas vin sammen. Glassene er bundet sammen, og hver især drikker de af glasset, til det er halvt fyldt. Med krydsede hænder drikker de derefter den andens halvdel af vinen i glasset. Brudekjolen i det traditionelle kinesiske bryllup er helt rød, hvilket symboliserer lykke. I den gamle tradition var det bruden, der måtte opgive familien og flytte ind i svigerforældrenes hjem. I nutidens Kina er det blevet almindeligt, at det vordende brudepar allerede på forhånd har sikret sig deres egen lejlighed.

Åndepenge i en
bod ved De Otte
Udødeliges
Tempel i Xi'an.
Pengene af-
brændes som
ofringer til for-
fædre eller
guder.

